

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА ІНСТИТУТ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

ПРОГРАМА

Іспиту з філософії для вступу до аспірантури

м. Дніпро

**ВСТУПНИКИ ДО АСПІРАНТУРИ СКЛАДАЮТЬ
ВСТУПНИЙ ІСПИТ З ФІЛОСОФІЇ В ОБСЯЗІ СТАНДАРТУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА (СПЕЦІАЛІСТА)**

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Предмет, основні проблеми і розділи сучасної філософії. Концепції матеріалізму і ідеалізму
2. Специфіка філософії як науки і світогляду. Функції філософії.
3. Особливості античної філософії. «Архе» і діалектика буття Геракліта. Буття у Парменіда.
4. Матеріалізм Демокріта. Чому Платон – ідеаліст, а Аристотель – дуаліст?
5. Сократ. Вчення про людину. Метод майєвтики. Етичний раціоналізм.
6. Ідеалізм Платона. Вчення про ідеї, теорія пізнання.
7. Аристотель. Критика Платона. Вчення про початки буття та першопричини.
8. Основні проблеми філософії середніх століть. Проблема віри і знання.
9. Особливості гуманізму та антропоцентризму філософії Відродження. Роль протестантизму в формуванні нового світогляду.
10. Особливості натуральної філософії Відродження. Ідеї Коперніка, Бруно, Галілея. Геліоцентризм, теорія пізнання.
11. Філософія Нового часу. Особливості методу Ф.Бекона.
12. Філософія Нового часу. Особливості методу Р.Декарта.
13. Соціально-філософські концепції Нового часу: ідеї Т.Гоббса, Дж.Локка.
14. Філософія І.Канта. Теорія пізнання. Етичне вчення.
15. Філософія Г.Гегеля. Критика Канта. Ідеалізм і діалектика Гегеля.
16. Ірраціоналізм А.Шопенгауера. Людина в філософії Шопенгауера.
17. Ірраціоналізм Ф.Ніцше. Ніцше про людину.
18. Основні ідеї психоаналізу: З.Фрейд.
19. Філософія екзистенціалізму: основні ідеї.
20. Філософський смисл категорії буття в історії філософії. Нові форми буття в ХХ ст.
21. Простір та час як форми буття. Ознаки простору і часу, їх взаємозв'язок.

22. Діалектика як вчення про розвиток. Особливості формування ідей діалектики.
23. Основний закон діалектики. Закон єдності і боротьби протилежностей. Поняття: тотожність і різниця, протилежність, протиріччя.
24. Основний закон діалектики. Закон переходу кількісних змін в якісні. Поняття: ознака, кількість, якість, міра.
25. Основний закон діалектики. Закон заперечення заперечення. Поняття: діалектичне заперечення, метафізичне заперечення. Спадкоємність, циклічність.
26. Категорії діалектики: причина та наслідок. Особливості причиннонаслідкових відносин. Категорії: елемент, структура, система. Види систем.
27. Категорії діалектики: необхідне і випадкове. Ймовірність. Категорії діалектики: сутність і явище, їх діалектика.
28. Пізнання як форма освоєння людиною світу. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Активність суб'єкта. Агностіцизм.
29. Чуттєве і раціональне пізнання, їх форми ті єдність.
30. Проблема істини в філософії і науці. Істина як процес. Діалектика абсолютної та відносної істини. Критерії істини.
31. Загальнологічні методи в пізнанні: аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізація, моделювання, індукція, дедукція.
32. Емпіричний рівень наукового пізнання. Спостереження. Експеримент. Роль приладів. Інтерпретація фактів.
33. Теоретичний рівень наукового пізнання. Проблема, гіпотеза, теорія. Перехід від гіпотези до теорії.
34. Поняття суспільства. Специфіка суб'єкта, об'єкта і законів в суспільному пізнанні.
35. Об'єктивні та суб'єктивні фактори суспільного розвитку. Види суспільних змін.
36. Базис і надбудова. Діалектика їх взаємозв'язку. Роль надбудови та її елементів в розвитку сучасного суспільства.
37. Суспільне буття і суспільна свідомість. Їх взаємозв'язок. Відносна самостійність суспільної свідомості. Форми суспільної свідомості.
38. Підходи в розумінні культури: аксіологічний, діяльний, семіотичний. Особливості сучасної культури.
39. Наука. Особливості сучасного етапу розвитку. Етика науки.
40. Поняття глобальних проблем. Глобалістика і антиглобалістичний рух сучасності.

Список рекомендованої літератури

1. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І. Бичко І.В. та ін., за ред. В.І.Ярошовця. К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. 774 с.
2. Філософія: Підручник / За ред. М.І. Горлача, В.Г. Кременя, В.К. Рибалка. Харків, 2000.
3. Філософія: Підручник / І.В. Бичко, І.В. Бойченко, В.Г. Табачковський. К., 2001.
4. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів. 2-е вид., випр. і доп. К., 2000.
5. Скирбек К.Г., Гилье Н. История философии: Пер. с англ. М., 2000.
6. Социальная философия: Учебник / Под общей ред. В.П. Андрущенко, Н.И.Горлача. Киев-Харьков, 2002.
7. Спиркин А.Г. Философия: Учебник. М., 2001.
8. Барулин В.С. Социальная философия: Учебник. 2-е изд. М., 2000.
9. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. К., 2001.
10. Философский энциклопедический словарь. М., 2002.
11. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. К. 1996.
12. Современная западная философия: Словарь / Сост. В.С. Малахов, В.П.Филатов. М., 1991.
13. Волинка Г.І., Гусев В.І., Огородник І.В., Федів Ю.О. Вступ до філософії. К., 1999.
14. Горак Г.І. Філософія. Курс лекцій. К., 1997.
15. Горський В.С. Історія української філософії: Курс лекцій. К., 1996. Данильян О.Г., Тараненко В.М. История развития философской мысли: общая характеристика: Курс лекций. Х., 1995.
16. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Развитие философской мысли в Украине: Учебное пособие. Х., 1994.
17. Зотов А.Ф., Мельвиль Ю.К. Западная философия XX века: Учебное пособие. М., 1998.
18. Татаркевич В. Історія філософії: У 3 т. Львів, 1997.
19. Філософія: Навчальний посібник / І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І.В. Бойченко та ін. К., 1997.
20. Философия: Учебник для вузов / Под ред. проф. В.Н. Лавриненко, проф. В.П. Ратникова. М., 1998.
21. Читанка з історії філософії: У 6 кн./ Під ред. Г.І. Волинки. К., Довіра, 1993. Етика ділового спілкування. Курс лекцій / Т.К. Чмут, Г.Л. Чайка, М.П. Лукашевич, І.Б. Осечинська. К.: Вид. МАУП, 1999.
22. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию. М., 1992.
23. Бердяев Н.А. Философия творчества, культуры и искусства: В 2 т. М., 1997.

**ЗНАННЯ ТА ВМІННЯ, ПРОДЕМОНСТРОВАНІ
ВСТУПНИКАМИ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ З
ФІЛОСОФІЇ ОЦІНЮЮТЬСЯ ЗА
100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
ВСТУПНИКИ, ЯКІ НАБРАЛИ МЕНШЕ 60 БАЛІВ,
ПОЗБАВЛЯЮТЬСЯ ПРАВА УЧАСТІ В КОНКУРСІ**

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання
90-100	A	відмінно	Відповідь відмінна, повна, довершена, обґрунтована, достовірна, точна, не викликає сумнівів у членів екзаменаційної комісії. Вступник, вміє використовувати набуті знання і переконливо аргументує відповіді.
82-89	B	дуже добре	Відповідь правильна, достовірна з незначними неточностями, не викликає сумнівів у членів екзаменаційної комісії. Вступник вільно володіє обсягом матеріалу, допускає незначні помилки.
74-81	C	добре	В цілому правильна відповідь із певною кількістю значних помилок. Вступник вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
64-73	D	задовільно	Відповідь у цілому правильна, проте, неповна, неточна, недовершена, незакінчена, необґрунтована, викликає уточнюючі запитання у членів екзаменаційної комісії. Вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; може аналізувати матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
60-63	E	достатньо	Відповідь достатня, але зі значною кількістю недоліків, задовольняє мінімальні критерії. Вступник володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
1-59	F, FX	незадовільно	Відповідь неправильна, недостовірна, викликає дискусію у членів екзаменаційної комісії. Вступник володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину знань.